

ЖИВОТ, ИЗЖИВЯН НА ЕДИН ДЪХ

(В памет на доц. Зорница Ганева)

Вяра Гюрова

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

На 20 май т.г., в навечерието на най-българския празник – 24 май, ни напусна завинаги доц. д-р Зорница Р. Ганева. Тя изживя на един дъх своите 38 години в неуморно търсене на нови знания и непрекъснато усъвършенстване на компетентностите си в областите педагогика, психология, психоонкология, социалната работа.

Биографията ѝ свидетелства за завидна подготовка. Има бакалавърски дипломи по педагогика и психология от СУ „Св. Кл. Охридски“ (с втора специалност „Испански език и литература“), магистърски степени по педагогика и социална психология от СУ „Св. Кл. Охридски“ и по психология от Университета на Страната на баските, в Сан Себастьян (Испания), докторска степен по педагогика от България от 2007 г. с дисертационен труд на тема „Възпитание за преодоляване на предразсъдъци и стереотипи към деца от различни етноси“ и Европейски доктор по психология от Университета на Страната на баските в Испания от 2009 г. с дисертация на тема: „Развитие на национална и етническа идентичност при деца и юноши от България: самоопределение, идентификация и стереотипи“.

От 2004 до 2008 г. реализира изследователски стаж в цитирания по-горе испански университет по проблемите на изграждането на идентичност в различните ѝ разновидности (национална, етническа, европейска, пола) в детска възраст, както и формирането на етнически стереотипи и предразсъдъци у децата, завършил със защитата на втората ѝ докторска степен през 2009 г.

Спечелила е три международни стипендии за чуждестранни докторанти (на МВНР на Испания, на Университета на Страната на баските, Испания, и от проф. Д. Майкъл Клет – Германия) и две национални награди – за най-добър млад учен на СУ „Св. Кл. Охридски“ и Ректорска награда за докторант от фондация „Св. Кл. Охридски“.

Но времето не ѝ стигна, за да защити дисертацията си за получаване на научната степен „Доктор на науките“. Дисертационният ѝ труд на тема „Етнически нагласи, стереотипи и предразсъдъци на младите българи за периода 2004 – 2014 г.“ беше разгледан в Катедрата по психология на Философския факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“ и получи високи оценки.

Сериозното педагогическо и психологическо образование на доц. д-р Зорница Р. Ганева е важна предпоставка за научните постижения и за преподавателската ѝ работа във Факултета по педагогика на СУ „Св. Климент Охридски“, където тя постъпва като асистент през 2008 г. През 2009 г. вече е главен асистент, а от 2014 г. – доцент в катедра „Теория на възпитанието“. През тези години води часове по 17 дисциплини, от които 14 в бакалавърска степен (в трите специалности на Факултета по педагогика) и в магистърските програми „Педагогика на девиантното поведение“ и „Църковно-социално дело“. Учасствала е в 5 международни и няколко национални проекта.

През всичките си години като университетски преподавател до последния си дъх тя твори неуморно. Автор е на повече от 80 публикации, в т.ч. 12 с монографичен характер (авторски и в съавторство), издадени в България, в САЩ, Чехия, Словения, Полша. Заслужава да се отбележат монографиите ѝ „Социални идентичности и психично благополучие“ и особено „Още нещо за рака на гърдата“. Има статии на български, на английски, руски и испански език.

В основата на почти всичките ѝ публикации (книги, статии, студии) стоят сериозни научни изследвания с големи извадки изследвани лица и анализ на богата по съдържание и количество съвременна литература на няколко езика. Те са посветени на проблеми на хора с различна културна принадлежност, преодоляване на предразсъдъци, стереотипи, различни видове расизъм, проблеми на образованието и възпитанието на учениците, на формирането на различни видове идентичности (етническа, религиозна, европейска, национална, пола) и нагласи в детска възраст (в т.ч. у деца от малцинствени групи), сравнителни анализи по проблеми на идентичността и свързаната с нея самооценка на хора с различна културна принадлежност от България и Испания. Не са подминати и темите за статуса и отношението към децата бежанци в училище и техните взаимоотношения с българските деца. За целите на тези изследвания тя разработва, адаптира и апробира ценни изследователски инструменти.

През последните няколко години доц. д-р Зорница Ганева бе изправена пред най-сериозното изпитание в своя млад живот – борбата с рака на гърдата. Но вместо да се предаде на болестта, тя я превърна в знание и провокация за нови научни търсения.

Голяма част от „здравноориентираното“ ѝ творчество е олицетворение на принципа и философията „учене от опита“. Тя посвети на борбата с тази болест множество сериозни публикации по психоонкология (сред които забележителната монография „Още нещо за рака на гърдата“, призната и от лекари експерти онколози), публикации за качеството на живот на жени с рак на млечната жлеза, за обгрижването на тези болни, в т.ч. и от социални работници. Като разкрива в дълбочина важни психологически нюанси на коварното онкологично заболя-

ване, доц. д-р Зорница Ганева дава ценни практически ориентири за адекватни действия на работещите с такива болни и общуващите с тях. Продукцията ѝ в областта на борбата с рака на гърдата е призната за принос към развитието на онкопсихологията като теория и на грижите за онкоболните – като практика. От изключителна важност е позитивизмът в анализите ѝ, който е източник на медицински, педагогически и човешки оптимизъм.

Публикациите ѝ са търсени не само в България, но и в чужбина. За кратката си университетска кариера тя има повече от 30 цитирания, в т.ч. от чуждестранни автори и в списания с висок импакт-фактор (Web of Science). За международния ѝ авторитет говори и фактът, че е била член на две чуждестранни редколегии – на електронните списания „Култура и диалог“ (издавано в Кеймбридж) и „Психоперспективи: Индивидът в обществото“ (издавано в Чили).

За краткия си живот доц. Зорница Ганева остави в науката следи, които мнозина за много по-дълъг живот не успяват. Създаде полезни научни контакти и приятелства не само в страната ни, но и в чужбина. Признаха я специалисти психолози, педагози, лекари. И всички се възхищаваха на силата, с която посрещна жестокото изпитание на коварната болест. Изглеждаше крехка, но криеше у себе си огромна психическа сила, обич към живота и към хората.

Освен талантлив учен доц. д-р Зорница Ганева беше един от най-добрите хора, стъпвали по тази земя. Тя беше готова да помогне и на студентите, и на колегите си, и на познати и непознати, като даряваше безкористно помощта и обичта си на всеки, който се нуждае от тях. Затова превърна и болестта си в знание и сила за другите – с публикациите, които написа, и с примера на поведение, достойно за възхищение. След нея остава надеждата, че това, което е създала, ще има своето продължение, че един ден лекарите ще се справят с тази болест и че светът ще бъде по-добър. Примерът на доц. Зорница Ганева ще ни напомня, че животът е толкова кратък и това, от което се нуждаем, е да бъдем честни и добри един към друг. За това не са нужни нито пари, нито богатства, а просто едно отворено към хората сърце, като огромното добро сърце на Зорница Ганева.

Поклон пред паметта ѝ!

LIFE IN ONE BREATH (In memory of Assoc. Prof. Zornitca Ganeva)

✉ **Prof. Viara Gyurova, DSc.**
Faculty of Education
University of Sofia
15, Tsar Osvoboditel Blvd.
1504 Sofia, Bulgaria
E-mail: viaragyurova@abv.bg